

Salıcan Cigitov

(1936)

Şair, tenkitçi edebiyatçı S. Cigitov 1936 yılında Oş ilinin Özgön ilçesine bağlı Köldük köyünde doğdu.

1951 yılında köyündeki yedi senelik okulu bitirdi. 1954 yılında Bişkek şehrindeki A. S. Puşkin adlı No.: 5. ortaokulunda, 1959 yılında Kırgız Devlet Üniversitesinin Filoloji Fakültesinde okudu. 1966 yılında Filoloji Bilimleri bilim adayı oldu.

İş hayatına 1959 yılında köy öğretmeni olarak başladı. 1961-1962 yıllarında küçük ilmî memur, 1979 yılında Kırgız İlimler Akademisinin Dil ve Edebiyat Enstitüsünde bölüm başkanı, 1979 yılında Kırgız Devlet Üniversitesinde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1974 yılında Kırgız Sovyet Ansiklopedisi yayım kurulunda baş redaktör yardımcısı olarak çalıştı.

S. Cigitov'un ilk eserleri 1950 yılından itibaren yayımlanmaya başladı. Yazı hayatına bir şair olarak başlasa da, 1970'li yıllarda bir tenkitçi ve edebiyatçı olarak tanındı. S. Cigitov şiir ile edebi eleştiri, edebiyat bilimi ile ilgili ilmî makalelerinin yanı sıra nesir eserler de yazdı. Ala Sent-Ekzüperi'nin "Kiçinekey kanzada

(Küçük Hanzade)" adlı eseriyle M. Karim'in, Nazım Hikmet'in şiir kitaplarını çevirdi.

1984 yılında çok ciltli Kırgız Sovyet Ansiklopedisi'nin hazırlanmasındaki katkıları için Kırgız Cumhuriyetinin Devlet ödülünü kazandı. Kırgız Cumhuriyetinin Yüksek Şurasının Onur Belgelerini aldı. 19?? Yılından itibaren Kırgız yazarlar birliğinin üyesidir.

ESERLERİ:

İyman day sırım menin (İman Gibi Sırım Benim): şiirler, manzumeler, çevriler, Frunze. Mektep, 1971.

İrlar cana cıldar (Şiirler ve Seneler): Edebi eleştiri makaleleri. Frunze. Kırgızistan 1972.

Cañıçılık colunda (Reform Yolunda): Edebi eleştiri makaleler kitabı. Frunze. Kırgızistan 1975.

Kün tuudu /İt ikayası (Güneş Doğdu/ Köpek hikayesi), Frunze. Mektep, 1972.

20- Cıldardagı Kırgız adabiyatı (1920'li yıllarda Kırgız Edebiyatı), Frunze. İlim 1984.

Cıldar cañılıgı: Şiirler, manzumeler, hicviyeler, Frunze. Kırgızistan, 1987.

Şiirler

CAYKI TÜNDÖ KIŞTAKTA

Tün karañgı...
Sıbzıgıday eñ içke
Bir kalıptan çır-çır etet çegirtke.
Aptap tabı suuy elek abada,
Añkıyt türkün çöptün cıtı nariste.

Örköçtönöt kararıñkı too kırı,
Şuu-şuu etet darıyanın şookumu.
Memiregen beykut tündü aldeylep
Alda kaydan kelet ırdın tolkunı.

Too içine çaçıp buurul munarık,
Çıgıp kelet ay kırañdan kılayıp.
Dilbarımdı macürüm tal túbündö,
Kütö-kütö basıp turam muñayıp.

Kelmek ele zarıktır bay can teñim,
Anın türköy enesinde bar şegim,
Kurlay şekşip koydu belem ciberbey...
Ay uşu eski rasmini kanteyin!

Çöptün başın dirildet cel ırğap,
Çegirtkenin caağı tınbayt cırıldap.
A men bolso kargap eski adattı,
Koñur tüngö muñumdu aytam kınıldap...

YAZ GECESİNDE KÖYDE

Gece karanlık...
Düdük sesi gibi en ince
Bir düzende çır-çır eder çekirge.
Güneş sıcaklığı daha soğumadı havada,
Yayılr türlü otun mis kokusu bebek gibi.

Hörgüçleşir karanlık dağ sırtı,
Şırl-şırl deryanın gürültüsü.
Sükunette sakin geceye ninni söyleyip,
Tâ uzaklardan gelir şarkı dalgası.

Dağ arasına saçıp alaca karanlık,
Çıkıp gelir ay dağ sırtından gözüktüp.
Dilberimi salkım söğüt dibinde,
Bekleyerek yürüyorum üzülüp.

Gelirdi hep azap vermeden can dengim,
Onun cahil annesinden var kuşum.
Boşuna kuşkulanıp koydu mu ki göndermeyip...
Ah şu eski adetini ne yapayım!

Otun başım titretir yel sallayıp,
Çekirgenin çenesi kapanmaz cırıldayıp.
Ben ise lanetleyip eski adeti,
Serin geceye derdimi söylerim murıldanıp.

SAGA

Men baştatan seni cakşı bilçü elem,
Aytçu emesmin, birok içten süyçü elem.
Kapısınan meni karap cimıysañ,
Öz oyumda meder kılıp cürçü elem.

Alda kaydan meni tartıyp azgırgan,
Tekeberlüü senin moymol köz ginañ:
"Bolboyt desem kanter eleñ?"- degensip,
Sınap karayt cazı mañday astınan.

Kantmek elem? Tagdırıma baş iyem,
Cüröktögü cangan ottu öçüröm.
Senden uluk bir asıldı tapsam da,
Ömür boyu ökünöörün ökünöm!..

Öküngönüm kimderge tañ, saga emne?
Tuş bolorsuñ ıkıbalduu bir erge.
Ceñden kirgen aarıga okşop bilinbey,
Birok öküt kalbasa eken tereñde?

Ulam-ulam kün keç kirip, tañ atıp,
Opaasız çaş oodarılsa otuzdan.
Aarıga okşop dayım seni al öküt,
Tız-tız çağıp cürböş beken kokustan?

OORUKANADA CAZILGAN IR

Oorup catam. Şayım kuruıt alsırıp.
Dem kıstıgat, nımşıp muzdak ter çıgat.
Uktap ketsem caman sırduu tuş körüp,
Köñlüm çөгöt sarsanaaga tumçugat.

Tıştıa düynö kadimkidey soo turat,
Kıl-kıl etip too artınan kün çıgat.
Ömür, şattık, körkö tungan cer beti,
İç bışırıp, köz kızartıp kulpurat.

Men köz cumsam, kızmat ordum boş kalar,
Birok daroo orun basar başkalar.
Turmuştuñ tük toktolbosun belgilep
Oşol tünü dalay böbök köz carar.

Men köz cumsam, sırtta agrayın-dos kalar,
Alar meni az ubakka eske alar.
Bir gana arman: aytilbastan söz kalar,
Comok bolup el esinde saktalar.

Men köz cumsam, carık düynö soo kalar,
Tınım albay Cer öz ogun aylanar.
Tamak içip,
Emgek kılıp,
Cer basıp
Soo cürgöndön artık bakıt kayda bar?!

SANA

*Ben eskiden seni iyi bilirdim,
Anlatmazdım, ancak içimden severdim.
Ansızın bana bakıp gülümsersen,
Kendi içimden medar kılıp yürürdüm.*

*Tâ nereden beni çekip cezbeden,
Kibirli senin güzel gözlerin:
"Olmaz dersem ne yapardın?" demiş gibi,
deneyerek bakar açık alın altından.*

*Ne yapardım? Kaderime boyun eğdim,
Yürekteki alevlenen ateşi söndürürüm.
Senden yüce bir güzeli bulsam dahi,
Ömür boyu pişman olmasına olurum!*

*Pişmanlığım kimi ilgilendirir; sen için ne?
Rastlarsındır talihli bir yiğide.
Yenden giren arı gibi sezdirmeden,
Ancak pişmanlık kalmasaydı derinde?*

*Devamlı gün geç girip, tan atıp,
Vefasız yaş devrilirse otuzdan.
Arı gibi her zaman seni o pişmanlık,
Cız-cız sokup dolaşmaz mı aniden?*

HASTANEDE YAZILAN ŞİİR

*Hastayım. Hâlim bitkin hâlsizleşip.
Nefes daralır, nemlenip soğuk ter dökülür.
Uyuyakalsam kötü kabus rüya görüp,
Canım sıkılır kaygı tasada boğulur.*

*Dışarıda dünya her zamankisi gibi sağ duruyor;
Pırıl-pırıl dağ ardından güneş doğar.
Ömür, şenlik, güzellik dolu yer yüzü,
İmrendirip, göz kızartıp renklerin.*

*Ben göz yumarsam, hizmet yerim boş kalır;
Ancak hemen yerime geçer başkalar.
Hayatın hiç durmayacağına işaret edip,
O gece bir çok bebek göz açar.*

*Ben göz yumarsam, dışarıda akraba-dost kalacaktır;
Onlar beni kısa süre hatırlayacaklardır.
Bir tek ukde: anlatılmadan söz kalır,
Efsane olup halk aklında kalacak.*

*Ben göz yumarsam, aydın dünya sağ kalır;
Dinlenmeden Yer kendi okunda dönecektir.
Yemek yiyip,
Emek kılıp,
Yere basıp,
Sağ olmaktan öte talih nerede var?!*